

בס"ד. טבלת-סיכום לקו"ש חלק כ"א, שמות א' – ויעש להם בתים

סוטה יא ע"ב: רב ושמואל, חד אמר: פתי כהונה ולויה, וחד אמר: פתי מלכות.
מאן דאמר פתי כהונה ולויה – אהרן ומשה. ומאן דאמר פתי מלכות – דוד נמי ממרים קאצתי.

ספרי בהעלותך יו"ד: "בתים" אלו, איני יודע מה הם, שנאמר (מלכים א ט) "מקצה עשרים שנה אשר בנה שלמה את הבתים – את בית ה'" – זו כהונה, "ואת בית המלך" – זו המלכות, זכתה לכהונה, ומרים למלכות.

	שאלות ודיוקים ברש"י	הביאור
1	למה אין רש"י מפרש שה"בתים" הוא שכר על היראה, שזה מתאים יותר בפשש"מ?	זה מתורץ בזה שכ' רש"י "כדאיתא במס' סוטה" (לקמן 9).
2	כהונה ומלכות כבספרי (ודלא כבגמ' שיש בזה מחלוקת)	רש"י או' כהונה ומלכות לפי שס"ל כהדעה שהמילדות היו "אמה ובתה", דהיינו יוכבד ומרים, ולכן השכר הוא לשניהם, כהנה ולוי' ליוכבד ומלכות למרים.
3	בספרי לא כתוב תיבת "בתי"	ראה לקמן 8.
4	מביא הפסוק כבספרי (ודלא כבגמ' שאינה מביאה פסוק)	רש"י מביא הפסוק להוכיח ש"בתים" סתם יכול להתפרש (בתי) כהונה לוי' ומלכות, וזה נלמד מהפסוק. ולפי"ז צ"ל הגי' ברש"י הַבְּתִים אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ.
5	לכא' פסוק זה שמשמע בתים כפשוטם סותר לפרש"י שבתים פי' משפחה, ולמה אינו מביא פסוקים ששם בית פי' משפחה?	זה ש"בתים" פי' משפחה מובן מאליו מרש"י בפ' ויגש*. כוונת רש"י הוא כנ"ל 4 ולכן מביא דוקא פסוק זה.
6	מביא רק ממי יצא, ודלא כבגמ' שמפרט מי הם, אהרן משה ודוד	ע"פ המבואר לקמן 8, מדגיש כהונה וכו' ולא משה אהרן ודוד כדי שלא להשיב דגש על הפרט שהי' להם בנים מיוחדים אלא זה שהי' נוגע להעמיד דעם ישראל.
7	למה אינו מפרש רש"י שבנה להם בתים כפשוטו להגן עליהם מפרעה, או שנתן להם ילדים ומשפחות	לעיל כ' רש"י על "וייטב אלקים למילדות – ומהו הטובה ויעש להם בתים", ואם רק בנה להם בתים*, ה"ז רק שמירה מענין שלילי ואי"ז טובה מיוחדת, וכמו"כ ילדים ומשפחה אי"ז טובה מיוחדת שהרי לכולם הי' כן. לכן פי' כהונה לוי' ומלכות שזהו טובה מיוחדת.
8	למה מציין לגמ' סוטה ולא כו' "כדאיתא בספרי"	כדי להדגיש הטובה המיוחדת הנ"ל 7 (אף שלכא' נראה זה כענין צדדי), מציין לסוטה שמדובר שם על מדה כנגד מדה, להדגיש שמה שעשו הוא להקים העתיד של כלל ישראל ולכן השכר שלהם הי' – מדה כנגד מדה – "בתי" (לא שלהם בפרטי' אלא) הבתים מיוחדים שיהיו בישראל עד סוף כל הדורות. (משא"כ בספרי שאינו מדובר על הפרטים דמדה כנגד מדה, ואינו מדובר על משהו שנוגע לכלל ישראל. ולכן בספרי אינו אומר "בתי" לפי ששם אין המדובר קשור עם בית ישראל, וראה 3).
9		ולתרץ עוד שאלה (הנ"ל 1). בסוטה מבואר שמדה כנגד מדה הוא במעשה לא בכונה, לכן בפשש"מ יותר מתאים שהשכר לא הי' על היראה (שהוא בלב) אלא על המעשה דשיפור הולד והקמת העתיד דכלל ישראל.

* בנוסף לזה שאז הי' כתוב ויבן ולא ויעש.